

EXTERN KVALITETSGRANSKNING av specialiseringstjänstgöring

ÖNH Region Jönköpings län
Klinik

ÖNH/Audiologi
Specialitet

2018-11-15--16
Datum

Jönköping
Ort

Thomas Eriksson, Johan Knutsson (ÖNH) och Magnus Järholm (Audiologi)
Inspektörer

Lipus

Styrkor

- Klinik med allsidig verksamhet och bred kompetens
- Lättillgänglig hjälp av husjour
- God tillgång till basal kirurgi
- Utbildningsinriktat arbetsklimat
- Utbildningsintresserade ledningsfunktioner
- Schemalagd handledar- och studietid
- Välorganiserad extern randningsutbildning
- Kopplade mottagningar och ”Bredvid placering”
- Bra introduktionsprogram
- Vid noterade brister sätts åtgärdsprogram in

Svagheter

- Underutnyttjad undervisningsmöjlighet på operation
- På gränsen till för få specialister relaterat till antal ST
- Loggboken underutnyttjad
- Låg volym på tracheotomier
- Även om audiologiska patienter finns i Jönköping saknas tillräcklig handledning och verksamheten är dessutom inte organiserad på sådant sätt att den duger för en god audiologutbildning. Något som kliniken klokt insett och utbildar därför sin blivande audiolog på regionklinik.

Förbättringspotential

- Inför Journal club och artikelreferat.
- Inför mer detaljerade individuella utbildningsplaner med årliga utbildningsmål, teoretiska som praktiska
- Inför rondarbete även vardagar för ST
- Mer fyrhändig kirurgi
- Utnyttja remissgranskningen som utbildningstillfälle
- Överväg längre extern placering på tumör/skallbas

STRUKTUR

A Verksamheten

ÖNH-kliniken Region Jönköpings län är sedan 2016 länsklirik med ett samlat upptagningsområde på 350 000 invånare och har verksamhet i Jönköping, Eksjö och Värnamo. Mottagnings- och operationsverksamhet finns på alla filialer med sluten vård och dygnet runt jour på Ryhovsjukhuset i Jönköping. Man har där 9 vårdplatser för vuxna (5 på helger) på avdelning som ligger under kirurgkliniken, antalet upplevs tillräckligt. Barn vårdas på barnkliniken. Verksamheten är allsidig och sektionerad i öra/hörsel, otoneurologi/sväljning, rhinologi/OSAS, onkologi/mjukdel och foniatri. Ansiktstraumatologi handläggs i samarbete med käkkirurgi. Begränsad allergiverksamhet som i huvudsak sköts av lungkliniken. Extern randning innefattar 3 mån audiologi, 1-2 mån foniatri, 2 mån plastikkirurgi och 3 mån tumör- och mjukdelskirurgi i Linköping samt 2 mån anesthesi och en mån käkkirurgi i Jönköping. Utöver detta planeras för auskultation på KBC/medicin för bronchoscopi/gastrosopipass samt 1-2 v radiologi. 2017 hade man 4100 jourbesök dagtid och 2400 jourtid. Totalt hade man 25 800 mottagningsbesök fördelat på 14 800 i Jönköping, 6800 i Eksjö och 4200 i Värnamo. Polopar: Jönköping – 870, Eksjö – 390 och Värnamo – 220. Operationer C-op Jönköping 1100 varav 90% dagkirurgi. Eksjö – 160 och Värnamo – 50.

I Jönköping finns därutöver en privat ÖNH-mottagning med vårdavtal med regionen.

Kliniken innefattar audionommottagning, som förutom sedvanlig verksamhet även bedriver utredning inför och uppföljning av cochleaimplantat. Kliniken har sömnapnemottagning för diagnostik och CPAP-utprovning. Logopedi ligger under rehab, samarbetet är nära och tillgång till resurs god.

Verksamhetschefen är överläkare inom den egna specialiteten och direkt underställd regiondirektören för opererande verksamheter.

Rapport audiologi: Inget att tillägga utöver basrapportens text.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiserings-tjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska genomföras finns.
- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska utvärderas finns.
- Tjänstgöringen är tillräckligt allsidig.

- A** Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D** Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

B Medarbetarstab och interna kompetenser

Kliniken har 11 specialister, 6 ST-läkare (varav en också genomför ST i audiologi) och två underläkarvikarier som planeras få ST-block. En specialist är docent med aktiv forskning och man har 3 doktorander. Kliniken saknar formellt utbildad Audiolog och Foniater. Merparten av specialisterna är subspecialiserade och ingår i någon av ovan nämnda sektioner. Värnamo och Eksjö bemannas till viss del med stafetter. Kliniken har egen studierektor med skriftlig uppdragsbeskrivning och genomgången handledarutbildning. Samtliga ST-läkare och underläkarvikarier har handledare som genomgått handledarutbildning. Tillgången på specialister för utbildning och handledning bedöms som acceptabel i relation till antalet ST-läkare. Det finns sjukhusövergripande generella riktlinjer för hur handledningen ska genomföras. Studierektor sammankallar till årliga handledarträffar.

Rapport audiologi: Inget att tillägga utöver basrapportens text.

Föreskrift

- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har specialistkompetens i avsedd specialitet.
- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har genomgått handledarutbildning.
- Tillgång till specialistkompetent studierektor med handledarutbildning finns.
- Tillräckligt många läkare med relevant specialitet och kompetens finns för att alla ST ska få adekvat handledning.
- Tillräckligt många läkare och andra medarbetare med relevant kompetens finns för att instruktioner ska kunna ges.

Allmänna råd

- Studierektorn har relevant specialistkompetens.

Kvalitetsindikator

- Generella skriftliga instruktioner för ST-handledning finns.
- Regelbundna handledarträffar för ST-handledarna finns.
- Skriftlig uppdragsbeskrivning för SR finns.

- A** Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetskriterier är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.

- B** Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C** Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D** Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

Lokalerna, inklusive operationsavdelningen, är väl samlade, ändamålsenliga och väl utrustade men bedöms av VC för små med tanke på det utökade regionuppdraget. Lokaler finns för sömnutredning, CPAP-behandling, yrselutredning, pricktest och rhinomanometri. Ultraljud finns. vHIT under införande. Alla ST-läkare har tillgång till arbetsplats med dator. Bibliotek o bibliotekstjänst finns.

Rapport audiologi: Inget att tillägga utöver basrapportens text.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiserings-tjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Adekvat utrustning för diagnostik, utredning och behandling finns.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarna har tillgång till funktionell arbetsplats.
- Tillgång till IT-baserade kliniska beslutsstöd, sökbar vetenskaplig databas, stöd från bibliotek eller FoU-enhet finns.

- A** Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetskriterier är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B** Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D** Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens uppläggning

En tjänstgöringsplan finns för alla ST-läkare med beskrivning av placering månad för månad under hela ST-utbildningen. Kompletterat med en punktlista, "Att vara ST på ÖNH-kliniken Region Jönköpings län", fungerar detta som individuella utbildningsplaner. Planen går igenom årligen med studierektor och revideras vid behov. Större delen av tjänstgöringen utgörs av sammanhållna placeringar på cirka 6 månader i allmän önh, öron/hörsel, rhinologi/OSAS, onk/mjukdel och otoneurologi/esofagus. En av ST-läkarna är tracheostomiansvarig enligt rullande schema, vid frånvaro finns en namngiven stand in. Externa randningar bokas av studierektor med ansvar för behovsinventering och eventuell ombokning vid längre frånvaro som föräldraledighet eller sjukskrivning.

Utvärdering av ST sker årligen vid specialistkollegium. Ansvar för genomförande, och schemaläggning av samtliga berörda inför specialistkollegium, har studierektor. Vid detta kollegium deltar även VC.

Introduktionsprogram med checklista för nyanställda finns. Vikarier med siktet inställt på ST har handledare och egen tjänstgöringsplan.

Jourttjänstgöringen, beredskap A, utgör en adekvat del av utbildningen. Jourrum med god standard finns för övernattnig vid behov.

Regionövergripande plan finns för likabehandling oavsett kön, religion, etnicitet osv.

Rapport Audiologi: Den ST i ÖNH som parallellt också gör ST i audiologi har hittills gjort 2 månader av sitt audiologiblock på regionklinik. De 2,5 år extra tjänstgöring som minst krävs för att också få bli audiolog planeras så här långt att förläggas i Linköping. Under 2018-19 är ytterligare 10 mån audiologi planerat.

Utbildningsklimatet på Ril upplevs som gott med engagerad handledare. Med uppehåll för fortsatt ÖNH-inriktad placering på hemmakliniken planeras för ytterligare 4 månaders audiologi och 3 månaders vestibularis 2022, möjligen också sammanhållet med denna placering 2-3 månaders klinisk genetik, samtliga vid RiL. Härefter saknas 8-9 månaders ytterligare utbildning inom audiologi/vestibularis som ännu inte är inplanerad men om även denna tid förläggs till audiologisk klinik finns förutsättningar att ST-läkaren får en god utbildning som uppfyller alla formella krav.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiserings-tjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Det finns skriftliga riktlinjer för hur målbeskrivningen ska uttolkas samt styrande dokument för tjänstgöringens upplägg.

Jourtjänstgöring/beredskap uppfyller kraven i målbeskrivningen.

Föreskrift

Alla ST-läkare har individuellt utbildningsprogram som utgår från kraven i målbeskrivningen.

Det individuella utbildningsprogrammet följs regelbundet upp och revideras vid behov i samråd med SR, HL och ST-läkaren.

Allmänna råd

SR bör utgöra en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.

SR bör medverka till utarbetning av ST-läkarnas introduktionsprogram.

SR bör ta del av verksamhetschefens och handledarens bedömning av ST-läkaren.

Kvalitetsindikator

Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen.

Tillgång till individuella utbildningsprogram och handledning för de leg läkare utan specialistkompetens som arbetar vid enheten med siktet inställt på ST finns.

Alla ST-läkare har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter att uppnå målen i målbeskrivningen oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

A	Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetskriterier är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.	☒
B	Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.	☐
C	Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.	☐
D	Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.	☐

E Handledning och uppföljning

Personlig handledare med handledarutbildning (som är tänkt att repeteras vid ny ST) finns till varje ST-läkare, även vid extern placering. Schemalagd tid finns för handledarsamtal varannan vecka, kollision med tjänstgöring i Värnamo/Eksjö, ledighet efter jour osv gör att de reella handledningstillfällena blir färre. Möjlighet finns också, sedan tidigare rutin, att träffas under betald lunch. Vid ST-placering i Värnamo och Eksjö förväntas instruktioner ges av stafettläkare. Utvärdering av ST sker årligen vid klinikens specialistkollegium, ansvar och schemaläggning av samtliga berörda för genomförande har studierektor, vid detta kollegium deltar

även VC. Därutöver ska årligen alla ST genomföra ett mini-CEX, en DOPS, en CBD och en 360 grader. Sit ins förekommer men inte systematiskt. Det är ST-läkarens ansvar att föra dokumentation av dessa aktiviteter, efterlydnaden varierar. Loggboken anmodas men används inte systematiskt men ST-läkarna dokumenterar fortlöpande uppnådda mål. Kopplade mottagningar med ST-läkare och sektionsöverläkare förekommer upp till två gånger i månaden med enbart sektionspatienter och 30 min/patient. Planerad "Bredvid placering" både på mottagning och operation med varierande regelbundenhet och numerär beroende på placering. Bägge aktiviteter mycket uppskattade. Utbildningsklimatet uppfattas som gott. En positiv grundsyn på utbildning framstår hos såväl VC som hos den omvitnat engagerade studierektorn. VC har årliga utvecklingssamtal med ST-läkarna. Förändringar i utbildningsinsatserna genomförs vid behov och handlingsplan framtas vid uppkomna svagheter.

Rapport audiologi: Inget att tillägga utöver basrapportens text.

Föreskrift

- Handledningen utgår från det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns en utsedd huvudansvarig handledare för varje ST.
- ST-läkaren har tillgång till handledare under varje utbildningsperiod.
- Fortlöpande bedömning av ST-läkarens kompetensutveckling utifrån målbeskrivningen och utbildningsprogrammet görs under hela ST.
- Kontinuerlig bedömning utförs av verksamhetschef (motsvarande) och huvudsaklig handledare.
- Verksamhetschef (motsvarande) ansvarar för att den kontinuerliga bedömningen dokumenteras.

Allmänna råd

- ST-läkaren bör, utöver handledning, få fortlöpande instruktioner.
- Handledningen är inplanerad i ordinarie tjänstgöringsschema.
- Den huvudansvariga handledaren tjänstgör där ST-läkaren huvudsakligen genomför sin specialiseringstjänstgöring.
- Handledarutbildningen bör omfatta handledning, pedagogik, metoder för bedömning, kommunikation och etik.
- Den fortlöpande bedömningen görs med på förhand kända och överenskomna metoder.
- Påvisade brister i ST-läkarens kompetens leder till en åtgärdsplan.
- Verksamhetschefen eller motsvarande håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarnas sidoutbildning följs upp.
- Varje enhet har en plan för hur ST-läkare som riskerar hamna i svårighet för att uppnå enskilda delmål, sin professionella utveckling generellt eller av personliga skäl, ska kunna hjälpas.

- A** Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetskriterier är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B** Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C** Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D** Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

F Teoretisk utbildning

Gemensam sittrond vardagar. Röntgenrond 3 dagar/vecka och patologrond varannan vecka. Tid för internutbildning i schemat en timme/vecka vilka oftast innehåller referat från kurser. Schemalagd tid för att följa webbföreläsningen, möjligheten att delta kolliderar ibland med placering i Värnamo/Eksjö, ledighet efter jour osv. En halv dag administration/vecka dag efter nattjour finns avsatt. Dessutom schemalagd studietid var 3:e fredag. Obligatoriskt deltagande i de regionala utbildningsdagarna för ST-läkare, den sk ST-akademi, 1 gång/termin med teman täckande de 12 medicinska delmålen. Externa randningar bokas av studierektor med ansvar för inventering och eventuell ombokning vid längre frånvaro som föräldraledighet eller sjukskrivning. Generös inställning till externa kurser.

Rapport audiologi: Inget att tillägga utöver basrapportens text.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiserings-tjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Teoretiska utbildningsmoment och kurser planeras in i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkarna genomgår den teoretiska utbildning som definieras i det individuella utbildningsprogrammet.

Föreskrift

- SR samordnar ST-läkarnas interna och externa utbildning.

Allmänna råd

- Intern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Extern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Tid för regelbundna självstudier planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.

- A** Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C** Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D** Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Via forskningsorganisation Futurum (STAB-kurs) ges goda möjligheter till forskningsprojekt och kvalitetsarbete inom Region Jönköpings län, liksom nödvändiga kurser inom detta delmål. På kliniken finns en disputerad läkare. Metod för fortlöpande återkoppling av ST-läkarens kompetens i medicinsk vetenskap, till exempel i form av regelbundna journal clubs eller artikelgranskningar, saknas på kliniken. Till viss del men inte tillräckligt kompenseras detta via ST-akademin. Flera av ST gjorda vetenskapliga arbeten har publicerats. Doktorandprogram finns, goda förutsättningar att få ekonomiskt forskningsstöd men även bistånd med vetenskaplig kompetens och handledning. 7 vetenskapliga artiklar där en eller flera av klinikkens medarbetare är författare har publicerats i internationella tidskrifter de senaste två åren.

Rapport audiologi: Inget att tillägga utöver basrapportens text.

Föreskrift

- Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.
- Goda förutsättningar finns för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.
- ST-läkarnas kompetens i medicinsk vetenskap bedöms fortlöpande och återkoppling sker.
- ST-läkarna ges möjlighet att utveckla kunskap om och kompetens i kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.
- Goda förutsättningar finns för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete.
- ST-läkarens kompetens i kvalitetsutveckling bedöms fortlöpande och återkoppling sker.

Kvalitetsindikator

- ST-läkares genomförda individuella arbeten publiceras eller presenteras vid vetenskapliga möten.

- Tillgång till ett välfungerande doktorandprogram finns.
- Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur.
- Minst ett, på enheten utfört, självständigt forskningsprojekt har publicerats i vetenskaplig tidskrift eller presenterats vid vetenskapligt möte de senaste två åren.

- A** Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetskriterier är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B** Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D** Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

Den obligatoriska STAB-kursen täcker de teoretiska momenten under denna rubrik. Samlad feedback i dessa förmågor ges efter årliga specialistkollegier och av mini-CEX och 360-graders bedömning. I praktiskt arbete får ST återkoppling via handledarsamtal, vardaglig kollegial återkoppling och återkoppling från övriga yrkeskategorier. Rondarbete på helger, vilket kan utnyttjas mer i ledarskaps- och kommunikativ träning. Exempel finns på, av ST-läkare genomförda, uppskattade utbildningsinsatser till både allmänläkare och sjuksköterskor.

Rapport audiologi: Inget att tillägga utöver basrapportens text.

Föreskrift

- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla ledarskapskompetens i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i ledarskapskompetens.
- ST-läkarens kompetens i ledarskap bedöms fortlöpande och med återkoppling.
- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla den kommunikativa kompetensen såväl muntligt som skriftligt i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i kommunikativ kompetens.
- ST-läkarens kommunikativa kompetens bedöms och återkoppling sker.

Allmänna råd

- ST-läkaren bereds möjlighet att undervisa under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att själv handleda under handledning.

ST-läkaren bereds möjlighet att deltaga i inom- eller mellanprofessionell reflektion i grupp.

A Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.

C Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.

D Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.